

Gamblerstvo

Pri závislosti na počítačových hrách či hracích automatoch ide o tzv. poruchu kontroly impulzov. Patologické hráčstvo je zaradené v medzinárodnej klasifikácii chorôb ako psychiatrická diagnóza pod kódom F 630. Niekoho postihuje závislosť od viacerých hier súčasne, napríklad pokru, rulety i automatov. Niektorí sú závislí len od jednej. Gamblerstvo sa musí liečiť ako každá iná závislosť. Pri neustálom vystavovaní sa určitým situáciám človek stráca odhad, kde začína a končí realita. Začína žiť v akomsi virtuálnom svete, v ktorom „netreba“ chodiť do práce, učiť sa, stretávať sa s priateľmi či dodržiavať osobnú hygienu. Je teda viac na okolí "závisláka", aby pochopilo, že je zle a hľadalo odbornú pomoc. V prvom rade by mala rodina ustrážiť zmenu jeho správania. Pretože je jednoduchšie zachytiť problém na začiatku, kým závislosť nedosahuje obľudné rozmery, než keď sa už dostávajú rôzne komplikácie. Napr. dieťa príde o množstvo peňazí, zadlží sa, či rozpredáva veci z domácnosti. Prvé signály však nemusia byť nápadné, časom ale závislosť mení človeka na kohosi iného. Dieťa, ktoré predtým behalo po vonku, odrazu iba sedí za počítačom, alebo naopak, čoraz častejšie trávi čas mimo domu, pretože chodí niekam do herne a čas strávený pri hre sa obyčajne stále predlžuje. Keď už uprednostňuje hru na počítači pred všetkým ostatným, je najvyšší čas niečo podniknúť. Zaučať azda treba rozhovorom, pred ktorým je dobré vyhľadať pomoc odborníka. Poradí vám, ako k takémuto dieťaťu pristupovať a aké argumenty použiť, aby pomoc neodmietlo. Pokiaľ pacient súhlasí s liečbou, obyčajne ho čaká asi troj - štvortýždňová hospitalizácia. Počas nej sa odborníci snažia zmierniť impulzívnosť pacienta, medikamentózna liečba sa pritom kombinuje s vhodnou psychoterapiou. Otázkou však ostáva, či sa pacient zbaví závislosti raz a navždy, alebo sa iba stáva "abstinujúcim" hráčom. Po liečbe by sa mal takýto človek vyhýbať herniam a kasínam, kde by mohol nejakej vášni opäť prepadnúť.

Ako vzniká závislosť od hrania?

Závislosť od hrania je veľmi podobná drogovej závislosti od chemických látok, hoci gambler drogu neužíva. V dôsledku napätia a vzrušenia z hry sa v mozgu hráča vylučuje veľké množstvo noradrenalínu, čo je látka podobná svojou štruktúrou metamfetamínu – pervitínu. Pri poklese spomínaných látok si organizmus vyžaduje ich doplnenie, hráč pociťuje chuť, až nutkavú potrebu.

10 kritérií patologického hráča – pri splnení 5 hovoríme o gambingu

1. Zaujatosť hraním (predstavy, snívanie o rôznych situáciách pri hraní, rozmýšľanie o možnostiach získania peňazí atď.).
2. Potreba zvyšovať stávky na dosiahnutie pocitu príjemného napätia a vzrušenia.
3. Opakované neúspešné pokusy kontrolovať alebo zastaviť hranie.
4. Prítomnosť nepokoja a podráždenosti pri prerušení alebo zastavení hrania.
5. Hranie ako spôsob odpútania sa, odreagovania od problémov, alebo spôsob odstránenia či zmierenia mrzutej nálady.
6. Opakovaný návrat do herne na druhý deň po prehre s cieľom vyhrať peniaze späť a vyrovať straty.
7. Klamstvá rodine, terapeutom alebo iným osobám zapojeným do problému s hraním.
8. Nelegálne aktivity v súvislosti so získaním peňazí na hranie.
9. Strata zodpovedajúcich sociálnych, pracovných a rodinných kontaktov, práce alebo kariéry v dôsledku hrania.
10. Prenášanie zodpovednosti za vyrovanie dlžôb vzniknutých v dôsledku hrania na iných ľuďoch.

Vznik závislosti od hazardnej hry môže ovplyvniť spolupôsobenie nasledujúcich faktorov

1. **Hranie samotné** - je pre človeka zdrojom príťažlivých pocitov (vzrušenie, slastné napätie), ovplyvňuje teda podobne ako iné drogy duševnú činnosť (prežívanie, vnímanie, náladu). Hranie sa môže stať "liekom" na trápenie, únikom od problémov, zdrojom "potešenia", alebo seberealizácie a podobne. Takéto nezdravé postoje k hraniu vedú k chorobe-závislosti.
2. **Osobnosť človeka** - z hľadiska závislosti od hazardnej hry, môžeme za rizikové črty osobnosti považovať: neprimerané sebahodnotenie, nízka sabaistota, nízka odolnosť voči stresu (flustračná tolerancia) nedostatok zodpovednosti, neschopnosť odložiť uspokojenie potrieb, slabá vytrvalosť, únik pred problémami a podobne.
3. **Spoločenské prostredie** - vývin a zrenie osobnosti ovplyvňujú vo veľkej miere vzťahy v rodine a výchova. Ďalej je nezanedbateľný vplyv vrstovníckej partie, pracovného kolektívu, kamarátov a pod.
4. **Spúšťač** - podnet k vyhľadaniu hazardnej hry napr: nuda, zvedavosť, stres, túžba zbohatnúť, patriť do určitej spoločenskej vrstvy.

Fázy rozvoja gamblingu

1. **VYHRÁVACIA FÁZA** - budúci hráč má "začiatocnícke šťastie". Pri hre prežíva povzbudzujúce euforické pocity. V hráčovi narastá sebavedomie, verí, že môže vyhrať, kedy sa mu zachce. Čas a peniaze vynaložené na hru sú ešte v rámci sociálnej únosnosti. Hráč nachádza potešenie v atmosfére herní. Slasť a vzrušenie z hry vyhľadáva čoraz častejšie a aby dosiahol žiaduce pocity, zvyšuje stávky.
2. **PREHRÁVACIA FÁZA** - hráč v nasledujúcej fáze už prehráva stále viac peňazí a snaží sa ich vyhrať späť. Hráva osamotený a chváli sa občasnými výhrami. V jeho myslení už prevláda hazard. Hrá stále viac, volí riskantnejšie varianty hry, hrá na viacerých automatoch súčasne... V dôsledku vývoja už nedokáže prestať s hrou, ani keď prehral vopred stanovený limit peňazí, ani po dlhom období prehíer... Svoje prehry tají a hranie maskuje, alebo bagatelizuje. KLAME čoraz viac. Potajomky berie z domu peniaze alebo cennejšie veci a predáva ich pod cenu. Požičiava si peniaze od príbuzných, spolupracovníkov a náhodných známych. Dlhy nie je schopný včas vrátiť, zadlženosť vzrastá. Dochádza k narušeniu rodinných vzťahov. Problémov v zamestnaní pribúda a dochádza k nepríjemným situáciám pri vymáhaní dlžôb veriteľmi. Hranie sa už nedá udržať v tajnosti. Keď vyjde najavo často hráč zvyčajne všetko oľutuje a sľubuje, že už nikdy nebude hrať. Je ochotný hľadať pomoc. Jeho okolie a aj on samotný verí, že všetko bude v poriadku aj bez vyhľadania odbornej pomoci. Nejaký čas hráč dokáže dokonca aj nehrať. To vedie k uspokojeniu jeho príbuzných a k obnoveniu ich dôvery. Žiaľ, zväčša nasleduje tajný návrat k hraniam.
3. **FÁZA STRATY KONTROLY (fáza zúfalstva závislosti)** - hráč naďalej zvyšuje stávky a predlžuje čas strávený hrou. Je neschopný prestať hrať. Všetky pokusy vyvarovať sa hraniam končia recidívou (návratom k hraniam). Všetky peniaze utráca pri hre a prostriedky na hru získava aj páchaním trestnej činnosti. Naďalej je však presvedčený, že ak vyhrá, všetko dá opäť do poriadku. Napokon hrá len už len pre hranie samotné a prípadné výhry hneď prehráva. Závislosť vedie k zmene osobnosti hráča: je podráždený, nepokojný, precitlivý, vyhýba sa ľuďom. Stav sa ďalej vyvíja do úplného DEBAKLU. Dochádza k rozpadu rodinných, medziľudských a pracovných vzťahov. Nastupujú depresie, samovražedné myšlienky a nezriedka aj uskutočnenie samovraždy. Cíti sa osamelým a vinu za svoju zúfalú situáciu presúva na iných, cíti paniku a strach. Jeho stav vyžaduje odbornú pomoc.

Gamblerstvo môže zasiahnuť každého bez ohľadu na vek, pohlavie či spoločenské postavenie. Väčšina ľudí dokáže hrať príležitostne a kontrolovať si sumu prehraných peňazí a čas. **Gamblerstvo je veľmi vážna diagnóza.** Netreba ho podceňovať a vždy je lepšie radšej skôr ako potom, keď už môže byť neskoro tento problém riešiť.